

Okulda Bedensel Ceza Uygulanmasına Karşı Çocuğun Korunması*

Geliş Tarihi: 23.07.2014

Kabul Tarihi: 21.01.2015

Saadet KURU ÇETİN**

Pelin TAŞKIN***

Öz

Bedensel cezanın, çocukların insan haklarını ve özellikle eğitim haklarını doğrudan etkilediği yapılan birçok araştırmada ortaya çıkmıştır. Okullarda uygulanan bedensel ceza, öğrenci üzerinde fiziksel ve psikolojik zarara yol açmasının yanında öğrencilerin öğrenme isteklerinin azalmasına da sebep olmaktadır. Aynı zamanda bedensel ceza öğrencinin okula devam durumu üzerinde de olumsuz etkiler yaratmaktadır. Okullardaki bedensel cezanın en önemli sonuçlarından birisi okul terklerine neden olmasıdır. Okullarda çocuklara bedensel ceza uygulanması, pek çok ülkede farklı düzey ve biçimlerde ortaya çıkarken, küresel, ekonomik, kültürel ve toplumsal açıdan kökleşmiş bir sorun olduğu bilinmektedir. Uluslararası değerlendirmeye pek çok ülkede bedensel ceza okullarda yasaklanmış olmasına rağmen bu ülkelerin bazılarında öğretmenler hala çocukları disipline sokmak adı altında psikolojik ve fiziksel cezaları kullanmaktadır.

Ebeveynin evde çocuğa uyguladığı bedensel ceza ile okul gibi toplumsal kurumlarda uygulanan bedensel cezanın, hukuksal sonuçları birbirinden farklıdır. Bu çalışmada okulda uygulanan bedensel ceza değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bedensel Ceza, Ulusal ve Uluslararası Hukuki Düzenlemeler

Child Protection against Corporal Punishment in Schools

Abstract

It has been pointed out by many studies that school corporal punishment has direct effects on children's rights, particularly on the right to education. In addition to physical and psychological injuries suffered by students, corporal punishment executed in schools reduces students' enthusiasm towards learning. Moreover, corporal punishment causes some negative effects on students' attendance. One of the most notable outcomes of corporal punishment in school is that it causes withdrawals from school. It is known that school corporal punishment is a globally and economically, culturally and socially deep-rooted problem which is likely to be practiced in many countries in varying forms and levels. Even though it is nationally prohibited in many countries, physical and psychological punishment is still practiced by many teachers in order to maintain classroom discipline.

The legal outcomes of corporal punishment practiced in public places such as schools will surely be different, as a direct consequence of the different nature of executors, from the ones of domestic corporal punishment applied by parents to maintain discipline. The purpose of this study is evaluated to corporal punishment within schools.

Keywords: Corporal Punishment, National and International Legal Acts and Conventions

* VI. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresinde sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Politikası, Teftişi ve Planlaması Bölümü skuru@mu.edu.tr.

*** Araş. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Politikası Bölümü ptaskin@education.ankara.edu.tr

Giriş

Bedensel ceza, birçok araştırmacı ve komite tarafından farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bedensel ceza tanımlarının ortak noktasının, istenen davranışı göstermeyen ya da istenmeyen davranışı sergileyen kişinin bedenine acı vermek olduğunu belirtmek mümkündür (Mauzer, 1974; Gözütok, 1993; NCCR-Pakistan Çocuk Hakları Komitesi, 2001; Benatar, 2002; Greydanus, Pratt ve Hoffman, 2002). Benatar (2002) ayrıca bedensel cezayı bir kişinin bir şeyi yapmaya zorlamaktan sakat bırakan işkenceye kadar varan durumlar olarak tanımlamaktadır.

Ceza uygulamaları genellikle çocuğa elle, sopayla, kemerle ya da diğer nesnelere vurma, çocuğu tekmeleme, sarsma, itip kakma, çimdikleme, kulak ve saç çekme gibi ceza şekillerinden oluşmaktadır (Mauzer, 1974; Gözütok, 1993; NCCR, 2001; Benatar, 2002; Greydanus, Pratt ve Hoffman, 2002). Bunlardan farklı olarak Mauzer (1974) ve NCCR (2001) çocuğu bir yere kilitleme ya da bağlama; Gözütok (1993) çocuğa tebeşir, silgi fırlatma ve çocuğun başını sıraya vurma; Greydanus, Pratt ve Hoffman (2002) ise boğma, acı veren bedensel duruş şekillerini uygulama, aşırı vücut egzersizleri yaptırma, elektrik şoku uygulama gibi ceza tekniklerinin uygulandığına işaret etmişlerdir. Bu terimlerden bazıları cezalandırma araçlarını esas alırken diğerleri daha genel kavramlar şeklindedir.

Bedensel Ceza Uygulamaları. Bedensel ceza, tarih boyunca çeşitli kültür ve hukuk çevrelerinde ve dünya genelinde çok kullanılan bir disiplin aracıdır. Örneğin, geleneksel Çin kültüründe bedensel ceza uygulamayan öğretmen tembel olduğu düşünülmekte, Hindistan'da Manu kanunları uyarınca da çocuklar yanlış yaptıklarında dövülebilmekteydi. Antik Yunan'da da çocuklar hem ana babaları hem de okulda kendilerine bakmak ve denetlemekle yükümlü köleler tarafından dövülmekteydiler. Roma Hukukunda da benzer şekilde çocuklar aile babasının (*pater familias*) malı olarak görülmekteydiler. Ayrıca Roma okul sisteminde de öğretmenlerin sıkça öğrencilere sopayla dayak attığı da bilinmektedir. Osmanlı devleti döneminde de yargısal ve yargısal olmayan bedensel ceza, çeşitli biçimlerde (örneğin falaka) uygulanmıştır (Gemalmaz, 2005: 1-2).

Okullarda uygulanan bedensel cezalar, genellikle sınıf içi disiplini oluşturmak için uygulanmaktadır (UNICEF, 2001; Agbenyega, 2006; Middleton, 2008; Mweru, 2010, Asghar, Mirza ve Rauf, 2014). Aynı zamanda birçok araştırma sonucuna göre (Middleton, 2008: 253; Kilimci, 2009: 241) okullarda uygulanan bedensel ceza ya da dövme birçok ülkede temel disiplin metodu olarak kullanılmaktadır (Mamatey, 2010; Mweru, 2010; Asghar, Mirza ve Rauf, 2014). Fakat yapılan çalışmalar göstermiştir ki (Şahin ve Beyzaova, 2001; Demir, 2005; Arif ve Rafi, 2007; Cameron, 2006; Middleton, 2008; Mweru, 2010, Asghar, Mirza ve Rauf, 2014),

çocuğu disipline sokmak için uygulanan bedensel cezalar sınıf içinde en az etkili olan yöntemdir.

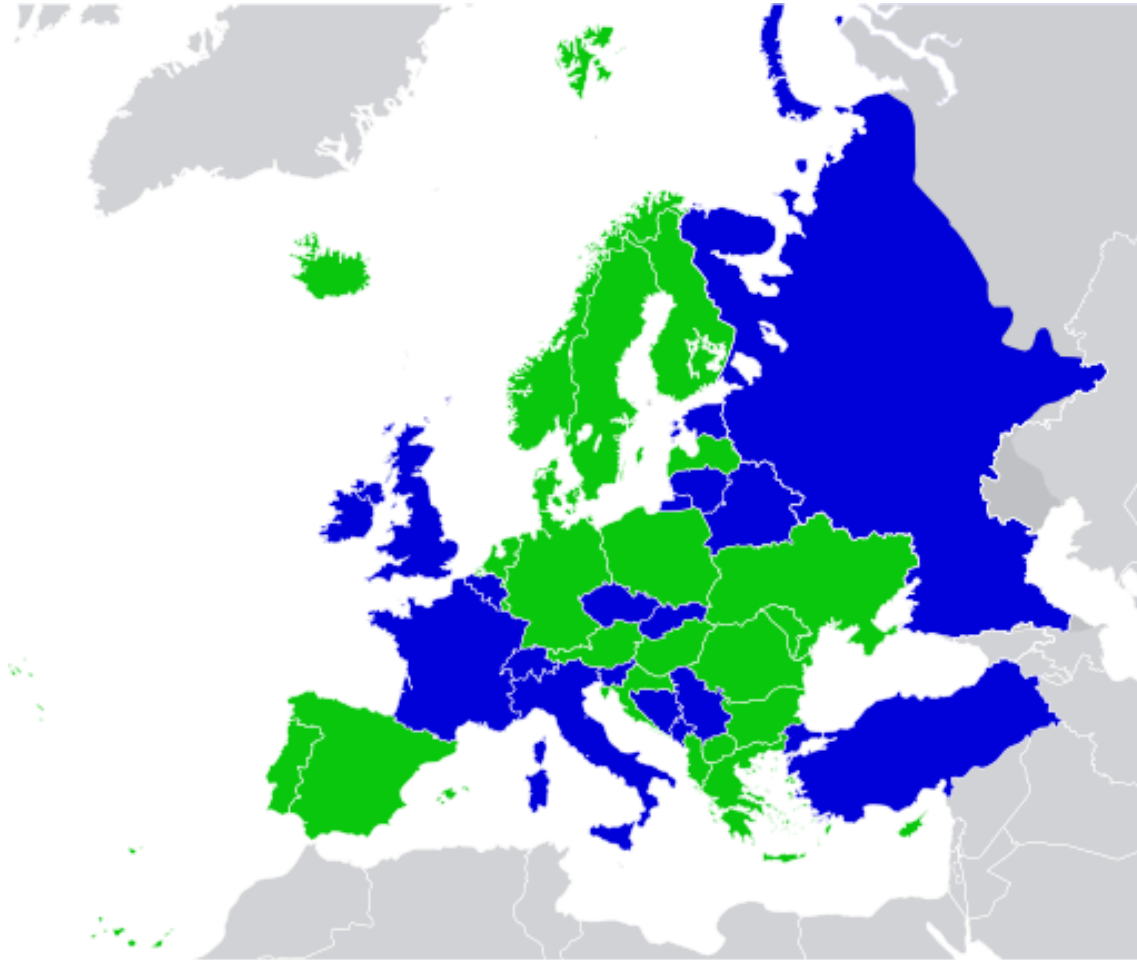
Okullarda uygulanan bedensel cezanın geçmişine bakacak olursak, çocuklara uygulanan bedensel cezayı evde ve okulda yasaklayan ilk ülke 1979'da İsveç'tir. Çocuklara Tüm Bedensel Cezaların Önlenmesine Yönelik Global Girişim (*Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children*) raporuna göre, 2010 yılında hukuken, evde ve okulda çocuklara bedensel ceza uygulanmasını tamamen yasaklayan ülke sayısı 29'dur. Bu ülkeler Tablo-1'de belirtilmiştir.

Tablo 1: Çocuklara Tüm Bedensel Cezaların Önlenmesine Yönelik Global Girişim'in Yayınlandığı Bedensel Cezayı Evde ve Okulda Yasaklayan Ülkelerin Sayıları

2008 Lüksemburg	Çocuk ve Aile Kanunu, 2008, md. 2
2008 Moldova	<i>Aile Kanunu</i> , 2008 tarihinde değiştirilmiştir, 53.4 md. ve 62.2 md.
2008 Güney Sudan	<i>Geçici Anayasa</i> 2005, bölüm 21.1 <i>Child Act</i> , 2008, bölüm 21
2008 Kosta Rika	<i>Aile Kanunu</i> , 2008 tarihinde değiştirilmiştir, 143 md. <i>Çocuk ve Ergen Kanunu</i> , 2008 tarihinde değiştirilmiştir, 24 md.
2007 İspanya	<i>54/2007 kanun</i> , 34. md.
2007 Venezuela	<i>Çocukların ve Ergenlerin Korunması ile ilgili Kanun</i> , 2007 tarihinde değiştirilmiştir, 32-A md. ve 358 md.
2007 Uruguay	<i>Çocukların ve Ergenlerin için Kanun</i> , 2007 tarihinde değiştirilmiştir, yürürlük tarihi 2008, 12 md. ve 16 md.
2007 Portekiz	<i>Ceza Kanunu</i> , 2007 tarihinde değiştirilmiştir, 152 md.
2007 Yeni Zelanda	<i>Suç Kanunu</i> , 2007 tarihinde değiştirilmiştir, 59 bölüm
2007 Hollanda	<i>Medeni Kanun</i> , 2007 tarihinde değiştirilmiştir, 1:247 md.
2006 Yunanistan	<i>Aile İçi Şiddetle Mücadele Kanunu</i> , 2006, 4 md.
2004 Macaristan	<i>Çocuklar ve Vesayet İdaresi Korunması Hakkında Kanun</i> , 1997, 2004 tarihinde değiştirilmiştir, 6.5 md.
2004 Romanya	<i>Çocuk Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Hakkında Kanun</i> , 2004, 28md. ve 90 md.
2003 Ukrayna	<i>Aile Kanunu</i> , 2003, 150.7 md.
2003 İzlanda	<i>Çocuk Kanunu</i> 2003, 28 md.
2003 Bulgaristan	<i>Çocukları Koruma Kanunu</i> , 2000, 2003 tarihinde değiştirilmiştir,, 11.2 md.
2000 Almanya	<i>Medeni Kanun</i> , 2000 tarihinde değiştirilmiştir, 1631 md.
2000 İsrail	<i>Ceza davasından makul bedensel ceza savunmasının kaldırılması</i>
1998 Hırvatistan	<i>Aile Kanunu</i> , 1998, 87 md.
1998 Litvanya	<i>Çocuk Haklarını Koruma Kanunu</i> , 1998, 9.2 md. ve 24.4 md.
1997 Danimarka	<i>Ebeveyn Vesayeti ve Korunması Kanunu</i> 1997 tarihinde değiştirilmiştir,

okullarda bedensel ceza uygulamasını yasaklayan düzenleme bulunmamaktaydı (McCarthy, 2005: 235). Avrupa ülkelerine genel olarak bakacak olursak (Şekil-2²), bedensel ceza uygulamaları çeşitlilik göstermektedir.

Gelişmiş ülkelerde bile çocuklara bedensel ceza uygulanması çok eski zamanlara dayanmaktadır. Fakat çocuğun psikolojik olarak geri dönüşü olamayan zararlar veren bedensel ceza uygulamalarının hukuksal açıdan yasaklanması hem evde hem de okullarda giderek artmaktadır.

Şekil 2: Avrupa'daki Bedensel Ceza Uygulamaları

Kaynak: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Corporal_punishment_in_Europe.svg

Güney Asya'daki ülkelerde bazı yasalar veliler ve öğretmenlerin çocuklara “kabul edilebilir” ya da “orta derecede” uyguladıkları cezaları veliler ve öğretmenlerin “hakları” olarak tanımaktadır. Bangledesh, Bhutan, Hindistan'da yasalarda çocuklara uygulanan bedensel

² Kırmızı bölgeler; bedensel cezanın yasak olmadığı yerler, maviler ise bedensel cezanın sadece okullarda yasaklandığı yerler, yeşiller bedensel cezayı hem evde hem de okulda yasaklayan ülkeler.

cezalar ile ilgili hiçbir yasal yükümlülük bulunmamaktadır. Pakistan Maldives, Nepal, Pakistan, Sri Lanka'da ise yasalarda bedensel cezalar ile ilgili yükümlülükler bulunmaktadır. UNICEF'in 2001 yılında yayımladığı rapora göre birçok Asya ülkesinde okulda uygulanan bedensel cezalarla ilgili yasal düzenlemeler bulunmasına rağmen, yerel yönetimler tarafından uygulanması gereken hukuki yaptırımlar zayıf şekilde uygulanmaktadır (UNICEF, 2001: 8-10). Asghar, Mirza ve Rauf (2014) yaptıkları çalışmada Pakistan'da 2003 yılında bedensel cezanın okullarda kaldırıldığını, fakat öğretmenlerin sınıf içinde disiplini sağlamak için hala bedensel cezayı kullandıklarını rapor etmişlerdir.

Afrika ülkelerinde durum Güney Asya'dakinden pek de farklı değildir. Kenya'da okullarda bedensel ceza, 2001 yılında yasaklanmıştır. Buna rağmen Mweru'nun (2010: 249) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin öğrencileri disiplin altına sokmak için; kulak çekme, çimdikleme tokatlama gibi fiziksel cezaları halen kullandıkları rapor edilmiştir. Ayrıca çalışmada Kenya'da öğretmenler tarafından uygulanan bu tür fiziksel cezalandırmaların, öğrencilerin okul terkinin nedenlerinden biri olduğu tespit edilmiştir.

Okullarda bazı öğrenciler diğer öğrencilere göre daha sıklıkla istenmeyen davranışları sergilemektedirler. Straus ve Donnelly'a (2009) göre bedensel cezanın uygulanmasındaki temel neden bu istenmeyen davranışları ortadan kaldırmaktır. Sınıf içinde bedensel ceza kullanan öğretmenlerin birçoğu sınıf içinde bu istenmeyen davranışları engellemek için bedensel ceza kullandıklarını ve bu cezalandırma ile istenmeyen davranışların ortadan kalktığını savunmaktadırlar (Mamatey, 2010; Mweru, 2010; Asghar, Mirza ve Rauf, 2014). Fakat yapılan çalışmalar bedensel cezanın eğitim ortamlarında kullanılmasının yol açtığı olumsuz etkileri ortaya koymaktadır (Jones, 2009; Kağıcıbaşı, 1981; Şahin ve Beyzaova, 2001; Arif ve Rafi, 2007; Demir, 2005). Kağıcıbaşı (1981) yapmış olduğu çalışmada, çocuklarda en çok değer verilen özelliğin itaat, en az değer verilen özelliğin bağımsızlık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Eğitim sisteminde de öğrencilerin itaatli olmaları öğretmenler tarafından tercih edilen bir özelliktir. Şahin ve Beyzaova'nın (2001) yapmış oldukları çalışmada, okullarda öğretmenlerin şiddet uygulamasının nedenleri, öğretmenlerin kişisel bozuklukları, kalabalık sınıflar, sosyal baskılar, disiplin yöntemi olarak sıralanmaktadır. Arif ve Rafi (2007: 171-180), bedensel cezalandırmanın ve psikolojik uygulamaların öğrencilerin öğrenme ve davranışları üzerindeki etkisini test etmek amacıyla yaptıkları çalışmada, sürtüşme veya akademik ilgisizlik sonrasında bedensel cezaya maruz kalan öğrencilerin olumsuz davranışlar sergiledikleri, aynı zamanda akademik düzeylerinde de gerilemeler gözlemişlerdir. Arif ve Rafi'nin yaptığı çalışmanın diğer sonucu, psikolojik uygulamalara maruz kalan öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgilerinin artması, daha sıcak davranışlar sergilemeleri ve okulla ilgili uzun süreli performanslarının iyileşmesidir. Kısaca söz konusu çalışma, bedensel cezalandırma yöntemlerinin olumsuz davranışları

pekiştirdiği ve bunun da okuldaki şiddet olaylarına yol açtığını ortaya koymaktadır. Demir (2005) yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bedensel cezaya maruz kalmış öğrencilerin, ailede ve toplumda bedensel cezayı kullanmaları artmakta (Demir, 2005); ve bu öğrenciler öğrenme bozuklukları, depresyon, suçluluk, anti sosyal davranışlar sergileyebilmektedir (Straus ve Donnelly, 2009; Jones, 2009). Pakistan’da yapılan bir araştırmaya göre, bedensel cezaya maruz kalmış öğrenciler okula gitmekten korkmakta, okuldan uzaklaşıp suç örgütlerinin kucağına düşmektedir. Öğretmenlerin bedensel cezalar kullanmalarının engellenmesi, bugünkünden daha sağlıklı ve suç oranı düşük bir toplum meydana getirecektir (Arif ve Rafi, 2007: 171-180). Çünkü okullar çocukların kendilerini güvende hissettikleri, herkesin eşit olduğu insanlık onurunun korunduğu, çocukların özgür olduğu yerler olmalıdır. Belirtilen nedenlerin yanı sıra, çocuklara uygulanan bedensel cezanın

Avrupa Konseyi tarafından (2007) yasaklanmasının nedenleri;

- Çocukların bedensel bütünlüğüne zarar vermesi ve insanlık onurunu zedelemesi bakımından bir çocuk hakları ihlali olması,
- Çocukların eğitim, gelişme, sağlık ve yaşam haklarını tehdit etmesi,
- Çocuklarda ciddi fiziksel ve psikolojik hasar bırakabilmesi,
- Çocuklara, şiddetin, çatışmaları çözmek veya istediklerini yaptırmak için geçerli ve uygun bir strateji olduğunu öğretmesi,
- Disiplin bakımından etkisiz olması,
- Karşılıklı saygı ve güven ilişkisi oluşmasını önlemesi,
- Tamamen yasaklanmadığı ve meşru görüldüğü takdirde çocukların bu tür muamelelerden korunmasının oldukça güç olması şeklinde sıralamaktadır.

Uluslararası Hukukta Sağlanan Koruma

Çocukların bedensel, duygusal ve ruhsal bütünlüğünün korunması, sağlığının ihmal, istismar edilmemesi ve şiddete karşı tedbirler alınması yönünde, uluslararası hukuk belgeleri bulunmaktadır. Bunların çoğu temel insan haklarını düzenlemekte ve bildirge, rehber ilkeler, davranış kuralları ve sözleşme gibi isimlendirilmektedir. Ancak bahsedilen uluslararası hukuk belgelerinden sözleşme hariç, diğerlerinin hukuki bağlayıcılığı tartışmalıdır.

Normlar hiyerarşisinde en üst sırada yer alan Anayasamızın 90. maddesi uyarınca konusu insan hakları olan uluslararası sözleşmeler, iç hukuktaki diğer düzenlemelere göre önceliğe sahiptir. Böylelikle genelde insan haklarını özelde ise çocuk haklarını düzenleyen uluslararası sözleşmeler iç hukukta doğrudan uygulanabilecektir. Ancak bu durum, insan hakları sözleşmelerinin doğrudan uygulanabilir nitelik taşıyan hükümleri açısından mümkündür. Eğer bir düzenleme taraf devlete bazı yasal, idari veya ekonomik önlemleri alma yükümlülüğü

getiriyorsa insan hakları sözleşmesinin doğrudan uygulanması mümkün olmayacaktır. Örneğin, eğitim hakkı devlete hem negatif hem de pozitif yükümlülük yükler. Eğitimde ayrımcılık yasağı devlete negatif yükümlülük getirdiği için doğrudan uygulanabilecektir. Ücretsiz eğitim, yeterli sayıda okul açılması, bütçede eğitime verilen payın artırılması vb.ne yönelik uluslararası düzenlemeler ise, devlete pozitif yükümlülük yüklediği için doğrudan uygulanamayacaktır (Karan, 2009: 155, 156). Bu bağlamda okullarda bedensel ceza uygulamalarının açıkça yasaklanması devlete negatif bir yükümlülük getireceği için bu tür düzenlemeler doğrudan uygulanabilecektir.

Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi

Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (kısaca ÇHS), çocuk haklarını düzenleyen en temel sözleşmedir ve Türkiye bu sözleşmeyi 14.09.1990 tarihinde imzalamış ve 04.04.1995 tarihinde onaylamıştır. Her ne kadar ÇHS, özel olarak bedensel cezaya ilişkin bir sözleşme olmasa da çocuk haklarının ve çocuğun fiziksel bütünlüğünün önemine dikkat çekmiş ve Çocuk Hakları Komitesi (ÇHK) de ÇHS'yi bedensel cezayı yasaklayıcı biçimde yorumlamıştır (Ezer, 2003).

Çocuğun ruhsal ya da fiziksel şiddete maruz bırakılmayacağı açıkça ÇHS'de düzenlenmiştir. İlk olarak 19. maddede, çocuğun her türlü şiddetten korunma hakkı düzenlenmiştir. Bu madde de, devlete çocuğun fiziksel ya da ruhsal şiddetin her türüne, zarara ve istismara karşı korunması için gerekli yasal, idari, toplumsal ve eğitimsel tüm önlemleri alma yükümlülüğü yüklenmektedir. Bu düzenlemenin önemli özelliği sadece devletten değil üçüncü kişilerden kaynaklanabilecek ihlalleri de kapsamıdır (Farmer ve Stinson, 2009/10, 1050; Karan, 2009: 156). Bu bağlamda ÇHS md. 19'un 3 temel unsuru bulunmaktadır (Karan, 2009: 157):

“1) Çocukların korunmasından sorumlu kişilerin kapsamı geniş tutulmuş, anne ve babanın yanı sıra vasi, usta, öğretmen, vb. kişiler de bu kapsamda değerlendirilmiştir. Bu kişilerden kaynaklanabilecek fiziksel veya duygusal şiddet, yaralama veya istismar, ihmal ya da ihmalkâr muamele, suistimal, kötü muamele ve cinsel istismar gibi her tür kötü muamele eylemi de bu kapsam içerisinde değerlendirilmiştir.

2) Devletin yükümlülüğü tarif edilirken, çocuğun kötü muameleyle karşı korunması yani bu tür muamelelere maruz kalmasının önlenmesi amacına vurgu yapılmıştır. Devletler, bu

amaç doğrultusunda gerekli yasal, idari, toplumsal ve eğitsel önlemleri almakla yükümlü kılınmıştır.

3) Devlet, önlemeye ek olarak, bu tür durumları tespit etme, yetkili makama havale etme, soruşturma, tedavi etme ve izleme için yöntem geliştirme ile yükümlü kılınmıştır. Bu yükümlülük, adli makamların işe el koymasında özel bir usulün izlenmesini sağlamayı ve aynı zamanda, bu süreçte çocuğa ve onun bakımını sağlayacak kişilere destek olacak sosyal programların oluşturulmasını da içermektedir.”

ÇHK, 19. maddeyi, 8 Numaralı Genel Yorumunda³ “bu hüküm, çocuklara karşı herhangi bir düzeyde meşrulaştırılmış şiddete cevaz vermez ve bedensel ceza ve diğer zalim ve küçültücü cezalandırma biçimleri şiddet türleridir ve Devlet bunları gidermek için uygun yasal, idari, toplumsal ve eğitimsel önlemleri alır.” şeklinde yorumlamaktadır (Farmer ve Stinson, 2009/10, 1050).

Çocuğun eğitim hakkı bakımından ÇHS'nin 28 (2). maddesi taraf devletlerin, okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı haysiyetiyle bağdaşır biçimde yürütülmesinin sağlanması için uygun önlemleri almalarını gerektirmektedir. Başka bir ifadeyle, okul disiplini bağlamında çocuğa uygulanabilecek ceza ve tedbirler hem çocuğun insanlık onuruna uygun olmalı hem de ÇHS ile bağdaşır biçimde uygulanmalıdır (Farmer ve Stinson, 2009/10, 1046).

ÇHK, 1 Numaralı Genel Yorumunda 28 (2). hükmünün eğitim bağlamında, bedensel ceza ve diğer her türlü aşağılayıcı veya zararlı disiplin önlemlerini yasaklama yükümlülüğü getirdiğini belirtmiştir. Komiteye göre, çocuklar okul kapısından içeri girmekle sahip oldukları hakları yitirmezler, bu nedenle eğitim çocuğun onuruna saygılı olmalı ve disiplin önlemleri 28 (2)'de getirilen katı sınırlar çerçevesinde verilmeli ve okulda şiddetten uzak bir eğitim ortamı sağlanmalıdır (Karan, 2009, 157; ÇHK 8 Numaralı Genel Yorum Para.7). Komite 8 Numaralı Genel Yorumunda, 28. maddeyi tartışmış ve çocuğa bedensel ceza uygulanamayacağını ifade etmiştir. Komite açıkça, bedensel cezanın, çocukların insan olarak taşıdığı haysiyeti ve bedensel bütünlüğü koruyan eşit ve devredilmez haklarıyla doğrudan çatıştığını vurgulayarak bedensel ceza hakkında bir yasağın varlığını vurgulamıştır (Farmer ve Stinson, 2009/10, 1054). Benzer şekilde, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, eğitim hakkı üzerine yaptığı yorumunda, bedensel cezanın insan olma haysiyetiyle bağdaşmadığını belirtmiştir.

Gemalmaz'a göre de “Sözleşme, fiziksel istismarı veli gibi sorumlu olanların yanında iken yasakladığına ve öğretmenler de veli gibi sorumlu olduklarına göre, okul disiplini gereği

³ 2006 yılında yayımlanan, “The right of the child to protection from corporal punishment and other cruel or degrading forms of punishment (arts. 19; 28, para. 2; and 37, inter alia)” başlıklı 8 numaralı yorumun İngilizcesini <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G07/407/71/PDF/G0740771.pdf?OpenElement>> adresinde bulabilirsiniz.

bedensel ceza verilemez. Bedensel cezanın çocuk onuruna uygun olduğu düşünülemez.” (Gemalmaz, 2005: 81).

Çocuk, anne baba veya çocuğun ana babası gibi sorumlu olan diğer kişilerin yanındayken gerçekleşen istismar olaylarına uygulanan 19. maddeden farklı olarak, 37. madde, çocuğa yönelik kamusal otoriteler tarafından kamusal yetkiler kullanılarak yapılan kötü muameleler söz konusu olduğunda uygulanacaktır. Maddede bu durum açıkça belirtilmemiş ve işkence ile diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ve muamelelerin kapsamına nelerin girdiği ifade edilmemiş olmakla birlikte, bu sonuca uluslararası insan hakları belgelerinin hükümleri ve uluslararası mahkeme ve komisyonların ürettiği içtihatlar göz önüne alınarak varılabilmektedir (Gemalmaz, 2005: 81).

Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (Kısaca ESKHS) ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi (Kısaca MSHS) hem hukuken bağlayıcı olmaları, hem de İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde tanınan değerleri içermeleri bakımından önemlidir (Cohen, 1984-1985: 113). ESKHS, md. 13’de şiddet ve istismar eğitim hakkı bağlamında ele alınırken MSHS, işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirmiştir. Bu sözleşmeleri Türkiye 15.08.2000’de imzalamış ve 23.12.2003’de onaylamıştır. Türkiye MSHS’nin bireysel başvuru hakkına dair düzenlemeler içeren Ek İhtiyari Protokolünü de 03.02. 2004’te imzalamış ve 05.08.2006’da onaylamıştır.

MSHS’nin 7. maddesinde muamele ve ceza için uluslararası anlamda kabul edilebilir en düşük standardın tanımı, “Hiç kimse işkenceye veya zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele veya cezaya maruz bırakılamaz. Ayrıca hiç kimse, serbest iradesi olmadan tıbbi veya bilimsel bir deneye tabi tutulamaz” şeklinde ifade edilmiştir. Akid Devletlerin MSHS bağlamında insan hakları performansını denetleyen BM İnsan Hakları Komitesi (Kısaca İHK), 27.07.1982 tarih ve md.7 (16)b sayılı Genel Yorumun 1. Paragrafında komite üyeleri, Akid Devletlerden md. 7 ile ilgili daha fazla bilgi talep etmiştir. Ayrıca md. 7’nin amacının bireyin bütünlüğünün ve onurunun korunması olduğunu belirtmiştir. 2. Paragrafında ise, “söz konusu korumanın işkencenin olağan anlamından fazlasını kapsamaması gerekmektedir. Yasaklama, eğitsel ya da disiplin önlemi olarak aşırıya kaçmış dayacağı da içeren bedensel cezayı kapsmalıdır. Ayrıca madde, sadece tutuklanmış ya da mahkûm edilmiş kişileri değil, ayrıca eğitim ve sağlık kurumlarındaki öğrencileri ve hastaları da korumaktadır.” Md. 7’deki düzenleme hem resmi yetkiyle yapılan eylemlere hem de resmi yetki alanı dışında yapılan

eylemlere karşı bir koruma getirmektedir (Cohen, 1984-1985: 115). Komite'nin md. 7'ye ilişkin yorumu bireyler için yararlı olsa da 40. madde uyarınca sözleşmenin uygulanma mekanizması sınırlıdır. Komite sadece, Akid Devletlerden Sözleşmede tanınan hakları uygulamaya geçirmek ve bu hakların kullanılmasında ilerleme sağlanmak için aldıkları tedbirler hakkında raporlar vermesini talep edebilecektir. Kişiler Akid Devlet MSHS'nin Ek İhtiyari Protokolüne de tarafsa Akid Devlet tarafından mağdur edildiğini ileri sürerek Komiteye bireysel başvuruda bulunabilir (Cohen, 1984-1985: 115). İHK 03.04.1992 tarih ve 20 (44) sayılı Genel Yorumunda 1982 tarihli yorumunu geliştirmiş ve 5. Paragrafta md. 7'deki yasağın, bir suçun cezası olarak veya eğitsel ya da disiplin önlemi olarak verilmiş aşırıya kaçmış dayacağı da içeren bedensel cezaları da kapsadığını belirtmiştir. Görüldüğü gibi İHK her türlü dayacağı değil sadece aşırıya kaçmış dayacağı MSHS'ye aykırı bulmuştur (Gemalmaz, 2005: 56).

İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin başlangıç kısmında yer alan "doğuştan sahip olunan insanlık onuru" (*inherent dignity*) kavramı ESKHS ve MSHS'nin başlangıç kısmında da tekrarlanmıştır (Cohen, 1984-1985: 113). ESKHS'nin denetim organı Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi (Kısaca ESKH Komitesi) 1999 tarihli ve 13 No'lu Genel Yorumunda bedensel cezanın bu kavrama aykırı olduğunu belirtmiştir. İHK'nın tersine ESKH Komitesi, açıkça aşırıya kaçmış dayak kavramından bahsetmemektedir. Bu nedenle Komitenin aşırı olup olmadığına bakmaksızın bütün bedensel cezaları, yasak kapsamına dâhil ettiğini kabul etmek mümkündür (Gemalmaz, 2005: 58). Komiteye göre okulda disiplini sağlamada kullanılan diğer yöntemler, örneğin okuldaki diğer insanların önünde küçük düşürme de doğuştan sahip olunan insanlık onuruyla bağdaşmayabilir. Ayrıca hiçbir disiplin yöntemi ESKHS kapsamındaki beslenme hakkı gibi diğer hakları ihlal etmemelidir. Akid devletler yetkileri dahilindeki özel ya da kamusal eğitim kurumlarında, sözleşmeye aykırı disiplin yöntemlerinin kullanılmaması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Komite, pozitif ve şiddet içermeyen disiplin yaklaşımlarını uygulayan okulları teşvik eden akid devletlerden bazılarının bu girişimlerini memnuniyetle karşılamaktadır (1999 tarihli ve 13 No'lu Genel Yorumu, para. 41).

Yenilenmiş Avrupa Sosyal Şartı md. 17/2'de eğitim hakkı bağlamında çocukların korunmasını düzenlemektedir. Bu sözleşmenin denetim organı olan Avrupa Sosyal Hakları Komitesine (ASH Komitesi) göre, bu hüküm çocukların evde ve okulda bedensel cezalar dâhil her türlü kötü muameleden korunmasını gerektirmektedir. ASH Komitesi, açıkça aşırıya kaçmış dayaktan bahsetmediği için, Komitenin her türlü bedensel cezayı herhangi bir istisnai durum kabul etmeksizin yasakladığını kabul etmek mümkündür (Gemalmaz, 2005: 59).

Birleşmiş Milletler Bünyesinde Bağlayıcı Olmayan Çocuk Hakları Belgeleri

Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi İçin Birleşmiş Milletler Rehber Kuralları, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 14.12.1990 tarih ve 45/112 sayılı kararla kabul ve ilan edilmiştir. 21/h maddesi hükmüne göre, başta bedensel cezalar olmak üzere şedit disiplin yaptırımlarının eğitimde uygulanmaması gerekmektedir. Bu ifadeden disiplin cezaları arasında, hafif, normal, makul görülen yani şedit olmayan disiplin cezalarının uygulanmasının mümkün olduğu sonucu çıkarılabilir. Ancak 7. maddesi uyarınca, Riyad Kurallarının ÇHS bağlamında yorumlanıp uygulanacağı için, bedensel cezaları bütünüyle yasakladığını kabul etmek daha uygun olacaktır (Gemalmaz, 2005: 61).

Ulusal Hukukta Sağlanan Koruma

Anayasa

Türk Hukukunun en üst normu olan Anayasa md. 17’de kişi dokunulmazlığına ilişkin bir düzenleme yer almaktadır. Buna göre “herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir (md. 17/I). Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (md. 17/III).” Ayrıca ailenin korunması ve çocuk hakları başlıklı 41. maddesinde de “Devlet her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır. (md. 41/IV)” şeklinde özel bir hükümle çocukları korumaktadır. 2010 yılında Anayasa’da yapılan bu değişiklikle çocuklara ilişkin bir kötü muamele yasağı getirilmesi sayesinde artık, çocukların bir disiplin yaptırımı olarak bedensel cezaya çarptırılmayacağını kabul etmek mümkündür. Md. 17/I ve III’de ve md. 41/IV’de yer alan hakların md. 15 uyarınca sınırlanması ve askıya alınması mümkün değildir. Çünkü bu haklar mutlak hak niteliğindedir.

Türk Ceza Kanunu

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun Aile Düzenine Karşı Suçlar başlıklı 232. maddesinin II. Fıkrası “İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir.” hükmünü içermektedir. Bu madde ile eğitim kurumlarında çalışan eğitimciler ve diğer personelin çocuklara yönelik kötü muamele kapsamında cezai sorumluluğu düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm Gemalmaz’a göre (2005: 193), eski TCK 477 hükmünün ana hatları ve ruhu itibarıyla tekrarı niteliğindedir. Ancak yeni düzenlemede, disiplin yetkisinin kötüye kullanılmasının mağdurun sağlığında herhangi bir tehlike yaratma şartı aranmamaktadır. Kanunun gerekçesinde ise, hükümde belirtilen disiplin yetkisinin kötüye kullanılması sonucunda ortaya çıkan davranışın, kişide basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçünün

ötesinde bir etki meydana getirmemesi gerektiği ve aksi takdirde kasten yaralama suçundan dolayı ceza verilmesi gerekeceği (86/2/b) belirtilmektedir. Bu nedenle eski ve yeni TCK arasındaki farkın sadece görünüşte olduğu ifade edilmektedir (Gemalmaz, 2005: 193 ayrıca bkz. 211). 2010 yılında 41. maddeye eklenen çocuklara kötü muamele yasağı ışığında bu hükmün yorumlanması ve uygulamada çocuk üzerinde belirli kişilerin tedip yetkisinin çocuğu belli oranda dövmeyi içerdiğini reddetmek daha uygun olacaktır. Ayrıca hakaret teşkil eden fiiller, bu disiplin yetkisi kapsamına girmedikleri için kötü muamele suçu olarak değil hakaret suçu olarak cezalandırılmalıdır (Gemalmaz, 2005: 193).

Eğitim Mevzuatı

Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Memurları Kanununun 657 sayılı 1. Maddesi kapsamına giren kurumlardan olduğundan, bu kuruma bağlı olarak çalışanlar disiplin hukukuna ilişkin konularda hem 657 sayılı kanun hükümlerine göre hem de 657 sayılı yasanın 125. maddesinin “özel kanunların disiplin suç ve cezalarına ilişkin hükümleri saklıdır.” hükmü uyarınca, kendi özel kanunları olan 1702 ve 4357 sayılı kanun hükümlerine tabidir (Bu yöndeki Danıştay Kararı için bkz. Danıştay 10. D. 14.11.1984 gün ve E. 1984/ 1225, K. 1984/1904 sayılı kararı). Söz konusu özel kanunlarda hüküm bulunmayan hallerde, 657 sayılı kanunun suç ve cezalara ilişkin hükümleri uygulanacaktır (Dündar, 1988,7-8). 4357 sayılı “Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı İle Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun” md. 7/4/b uyarınca okulu veya talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğrattıkları sabit olanlara, ücret veya maaştan kesme cezası; md. 7/4/c uyarınca talebenin haklarını kasten zarara uğratanlara kıdem indirme cezası uygulanacağı düzenlenmişti. Ancak söz konusu düzenleme 1/3/2014 tarihli, 6528 sayılı kanunun 27. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu hüküm, “Talebeyi herhangi bir şekilde zarara uğrattık” ve “Talebenin haklarını kasten zarara uğrattık” kavramlarını içermekteydi. Anılan düzenleme bedensel cezayı da içerecek şekilde yorumlanabilir ve öğrenciye bedensel ceza uygulayan kanun kapsamındaki öğretmenlerin söz konusu hükme göre cezalandırılması mümkün olabilirdi. Çünkü söz konusu hükümdeki herhangi bir şekilde zarara uğrattık ifadesi göz önünde bulundurularak bedensel cezanın aşırılmış ya da hafif olup olmadığına bakılmaksızın bütünüyle yasaklandığı sonucunu çıkarmak mümkündür. Ancak söz konusu düzenlemenin yürürlükten kalkmasıyla bu olanak ortadan kalkmıştır. Öte yandan, 1702 sayılı “İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun” md. 20/3 uyarınca, talebesine karşı kaba muamelede bulunan ve kaba lisan kullananlar, ihtar ve tevbih cezası ile md. 22/4 talebeyi dövenler ise maaş kesilmesi cezası ile cezalandırılacaktır (Bkz. Danıştay 10. Dairesi,

E.1984/64, K. 1985/764 sayılı kararı). Gemalmaz'a göre (2005: 196), kanunda geçen dövme terimi bir ya da birkaç tokat gibi eylemleri de kapsar ve yasaklar. "Çünkü kanunda kaba muamelede bulunmak ve kaba üslupla konuşmak dahi cezalandırılan bir suç olarak düzenlendiğinden, şiddet içeren daha ağır eylemlerin de suç olarak kabulü gerekir."(Gemalmaz, 2005: 196). Çeşitli raporlar, medyaya yansıyan haberler ve yargı kararları göz önünde bulundurulduğunda bu eski tarihli kanunların çok uygulandığı söylemek mümkün değildir (Karan, 2009: 185). Bu nedenle okullarda açıkça bedensel cezayı yasaklayan, zihinlerde herhangi bir tereddütte yer vermeyecek ve kapsamlı bir düzenleme yapılması uygun olacaktır.

Sonuç ve Değerlendirme

Evde ve okulda çocuklara uygulanan bedensel ceza tüm dünyada ortaya çıkan büyük bir sorundur. Kanada, Çin, Malta, İngiltere, Amerika, Rusya Federasyonu gibi ülkelerde çocuklara yönelik evde bedensel ceza uygulanması yasaklanmış olmasına rağmen, okullarda bedensel ceza uygulanması hala yasaldir. Bunun en iyi örneklerinden biri dünyanın gelişmiş ülkelerinden olan Amerika'da görülmektedir. Amerika'nın birçok eyaletinde (Indiana, Arkansas, Iowa, Kansas) bedensel ceza okulda hala yasaldir ya da okul yönetimleri tarafından uygun görüldüğü takdirde uygulanması yasaldir. Bununla birlikte Fransa, İsviçre ve İngiltere gibi ülkelerde okulda ve evde bedensel ceza uygulamaları ile ilgili mahkemelerin farklı uygulamaları mevcuttur (Global Report, 2013: 36-44). Ayrıca ÇHK'nın 8 numaralı genel yorumunda, 2006'da yüzden fazla devletin, bedensel cezayı ve cezalandırma sistemlerini okullarında yasakladığı ve artan sayıda devletin, ailede, evde ve alternatif bakım türlerinin tüm biçimlerine bu yasağı getirdiği ifade edilmektedir (Para.5).

Eğitim ortamlarında uygulanan bedensel ceza, okul terklerinin ve sınıf içi istenmeyen davranışların arttırmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte çocuk kendini küçük düşürülmüş ve aciz hissetmektedir (Samalin ve Whitney, 1995).

ÇHK'ya göre, hukuk reformu ve diğer gerekli önlemlerle çocuklara yönelik şiddet ve küçük düşürücü cezalandırmalar önlenabilir ve bunu yapmak Taraf Devletin yükümlülüğüdür. Bedensel cezalar bölgesel insan hakları mekanizmalarıyla da cezaya çarptırılabilir. Örneğin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir dizi yargılamayla dereceli olarak, ilk önce ceza sisteminde, sonra özel okulları da kapsayacak şekilde okullarda ve en son evde çocuklara bedensel ceza uygulanması aleyhine hüküm vermiştir (8 Numaralı Genel Yorum, Para. 22, 23). ÇHK, çocuğun yüksek yararı bağlamında, "makul" ve "ılımlı" bedensel cezanın kabul edilmesi gerektiği yönündeki görüşleri kabul etmemektedir. Çünkü çocuğun yüksek yararı ilkesinin yorumu, çocuğun her türlü şiddette karşı korunması ve çocuğu görüşlerinin alınması gerekliliğini içerecek şekilde sözleşmenin tamamıyla uyumlu olmalıdır. Çocuğun yüksek yararı

ilkesi, çocuğun insanlık onuru ve fiziksel bütünlüğüyle bağdaşmayan bedensel ceza ve diğer zalim ya da küçük düşürücü cezaları haklı göstermek için kullanılamaz (8 Numaralı Genel Yorum, Para. 26).

Ülkemiz taraf olduğu çocuğu korumayı amaçlayan söz konusu uluslararası anlaşmayı göz önünde bulundurarak, Anayasa'nın 41. maddesinin "Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır" hükmüne uygun biçimde açıkça okulda çocuğun bedensel cezaya karşı korunmasına yönelik hukuki düzenleme oluşturmalıdır. Aksi takdirde, Devlet, Anayasa ile üstlendiği sorumluluğunu yerine getirememiş sayılacaktır.

Kaynaklar

- Agbenyega, J. S. (2006). Corporal Punishment in the Schools of Ghana: Does Inclusive Education Suffer? *The Australian Educational Researcher*, 33(3), 107-122.
- Arif, M.S. ve Rafi, M. S. (2007). Effects of Corporal Punishment and Psychological Treatment On Students' Learning and Behavior. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(2), 171-180.
- Asghar A, Mirza, M.S. ve Rauf, M. (2014). The Effectiveness of Training Program in Changing Teachers' Behavior Regarding Inflicting Corporal Punishment. *Journal of Managerial Sciences*, 8(1): 97-102.
- Cameron, M.(2006). Managing School Discipline and Implications for Social Workers: A Review of Literature. *National Association of Workers*, 28(4), 219-228
- Cohen C.P. (1984-1985), Freedom From Corporal Punishment: One of the Human Rights of Children. *New York Law School Human Rights Annual*, 2, 95-130.
- Demir, S. B. (2005). Okulda ve Ailede Bedensel Ceza ve Cezanın Demografik Tutumları Üzerine Etkileri. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 355-358.
- Dündar E. (1988). Milli Eğitim Mensuplarına İlişkin Disiplin Cezaları ve Yargı Denetimi. *Danıştay Dergisi*, sayı 68-69, 3-45
- Ezer T. (2003). Children's Rights in Israel: An End to Corporal Punishment? *Oregon Review of International Law*, 5, 139-214.
- Farmer A., Stinson K. (2009/2010), Failing the Grade: How the Use of Corporal Punishment in U.S. Public Schools Demonstrates the Need for U.S. Ratification of the Children's Rights Convention and the Convention on the Rights of Persons with Disabilities. *New York Law School Law Review*, 54, 1035-1069.
- Gemalmaz H.B. (2005). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Türk Hukukunda Çocuğun Bedensel Cezaya Karşı Korunması, İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Global Report (2009). Ending Legalised Violence Against Children. Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children Save The Children Sweden.
- Global Report (2010). Ending Legalised Violence Against Children. Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children Save The Children Sweden.
- Global Report (2013). Ending Legalised Violence Against Children.
- Jones, J.R. (2009). *Educators' perceptions of corporal punishment in school*. Unpublished Thesis, Tennessee State University.
- Kirkpatrick A.M. (1970). Corporal Punishment. *Federal Probation*, 34/1, 41-44.
- Kilimci, S. (2009). Teachers' Perceptions on Corporal Punishment as a Method of Discipline in Elementary Schools. *The Journal of International Social Research*, 2(8)Summer, 242-251.
- Mamatey, A.(2010). South Korean EFT Teachers' Perceptions of Corporal Punishment In School: Cultural Vs. Educational System Factors. *Novitas Royal Research on Youth And Language*
- Middleton, J. (2008). The Experience of Corporal Punishment in Schools, 1890–1940. *History of Education*, 37(2): 253–275
- Mweru, M. (2010). Why Are Kenyan Teachers Still Using Corporal Punishment Eight Years After A Ban on Corporal Punishment? *Child Abuse Review* 19(2)248-258.
- Samalin, N. ve Whitney, C. (1995). What's wrong with spanking? *PARENTS*, 70(5), 35-36.
- Straus, M.A. ve Donnelly, A.D.(2009). Beating The Devil Out of Them: Corporal Punishment in American Families And Its Effects on Children. 2.nd. ed. New Jersey: Lexington Book.
- Şahin, F. ve Beyazova, U (2001).Çocuğun Şiddetten Korunma Hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:151.
- UNICEF (1992). Çocuk Hakları Sözleşmesi. UNICEF1992.
- UNICEF (2001). Corporal Punishment In Schools In South Asia. *Submitted to the Committee on the Rights of the Child Day of General Discussion on Violence Against Children*. 28 September 2001